

larik, beste biren eskeintza izan dela idazkari-ordezkoaren lana eramateko: Aresti eta Lizundia-rena. Eta bi hoiek beren artean edo bestela batzorde bat izendaturik egin beharko dela hautapena. Arratsaldean euskaltzainen artean erabakitzeke utzi da.

Idazkariak gogorazi du izendapenen epea bukatzen dela eta beste batzuen artean berea, eta uztea nahi duela. Bi urtean sekretaritzatik atera duen esperientziakin, Euskaltzaindiaren antolamendurako planifikazio berri bat proposatuko duela berak uztean, gero datorrenarentzat probetxugarri izan dedin.

Beste gabe, oi dan otoitzarekin bukatu da biltzarra.

Euskaltzainburua

MANUEL LEKUONA

Idazkaria

JUAN SAN MARTIN

1968 - XII - 4

Iruñan, Nafarroako Diputazio Foralean, 1968-ko abenduaren 4-an, goizeko hamaiketan.

Bildu dira: Manuel Lekuona buru, López-Mendizabal euskaltzain ohorezkoa, Arrue, Barandiaran, Diharce, Eppherre, Erkiaga, Irigaray, Labayen, Lafitte, Larzabal, Olasagarre (Aita Damaso Intzakoia), Satrustegi eta Villasante euskaltzainak; Altuna, Andrinua (Aita Martzel), Apraiz, Arregi (Franziska), Arregi (Rikardo), Aspiroz, Baztarrika, Bazterretxea, Beobide, Berrojalbiz, Berrondo, Etxaniz, Etxenagusia, F. Setien, Garde, Garmendia, Goikoetxea-Maiza, Ibartutxi, Kerexeta, Lekuona (Juan M.^o), Lizundia, Manterola, Oleaga, Onaindia, Oñatibia, Oregi, Peña, Urmeneta, Valverde eta Zugasti euskaltzain laguntzaileak, San Martin idazkari dala.

Haritschelhar, Dassance, Irigoyen-ek ezin etorria adierazi dute.

Ohi dan otoitzarekin hasi da biltzarra.

Azaroko agiria ontzat hartu da.

Euskaltzainburuak, Ramón Menéndez Pidal euskaltzain ohorezkoaren hil-berria eman du. Eta familikoeri doluminak ematea erabaki da.

Eskuarteko har-emanen berri eman du idazkariak: Real Academia Española-ren telegrama bat Rafael Lapesa sekretarioaren izenez, zorionak emanez eta Esteban Calle Iturrino laguntzailea izendatu dutela beren ordezkarri Iruñera etorri dedin, baina Calle Iturrino

jaunak, Oleagaren bidez, geixorik dagoelako ezin etorria adierazi du; Real Academia Gallega-ren buru den Sebastián Martín Risco-ren gutun bat, akademia hartakoa den Ramón Piñeiro López gaurko egunetz gure artean izango dugula esanez; Obra Cultural Balear-eko buru den Miquel Marquès Coll-en karta bat, beren ordezkari Antoni Verge i Albertos etorriko dela esanez. Idazkariak aditzera eman du. Jaun honekin batean gure artean ditugun beste jaun batzuek ere: Institut d'Estudis Catalans-eko sekretaritzaren generala daraman Ramón Aramon i Serra, Omnium Cultural-eko zuzendari dan Frederic Roda eta Valencia-ko Lo Rat Penat-eko buru den Joan Segura de Lago. Era berean, Euskal Herriko beste zenbait elkarteren zuzendari edo ordezkariak, hauen artean: Institución «Príncipe de Viana»-ko euskeraren alderako sailaren buru den Jorge Cortés Izal; Real Sociedad Vascongada de los Amigos del País-eko Alvaro del Valle Lersundi; Iruña-ko Euskalerraren Adiskideak-ren José Estornés Lasa; eta bestela ere euskaltzaindiko ditugunetak «Julio Urkixo» Mintegikoak eta Euskerazaleak.

«Gerediaga» elkartearen gutun bat, Durangoko euskal liburu eta diskoen feriara eman genuen laguntzagaitik eskerrak emanez eta bertako sariketaren berri zehatzak.

Eusebio Erkiaga euskaltzainaren karta, arduradunak beren izendapenetan aldatzeko orduan bere diruzaintzarekin gogoratzeko adieraziaz.

Aresti-ren karta bat, batasunari buruz Arantzazun hartu ziren erabagiak ahalik zuzenen eramateko eskatuaz, eta laister argitarako duen Meabe-ren itzulpena bere erako ortografiaz argitaratzen delako aditzera emanez, inprimatua zegoelako dala, baina aurrerantzean Arantzazuko erabagietan jarraituko duela aginduaz.

Gasteiz-ko A. Villacian jaun medikuaren karta bati erantzuna eman diola. Jaun honek jakin nahi zuen ia iñoiz itzulia izan den Testamentu Zaharra euskerara, galdetzen zuelarik Duvoisin (1859-1865), Olabide (1958), eta beste zenbait zatiren berriak eman dizkiola, Lardizabal (1855) eta Uriarte (1859), adibidez.

Euskaltzainburuak, apezpikoeri egin behar zaizkien Liturgia batuen eskaria aintzat harturik, orain arte egin danaren berri eman du zehatz-mehatz. Izan diran jokerak garbi azalduaz. Eta, apezpikoeri egin behar zaion gutunaren borradore irakurri du.

Ondorean, Urmeneta jaunak egin ditu zenbait hitz, ongi-etorria emanaz eta urre-ezteien zorionak eskeiniaz.

Idazkariak, Satrustegi, Lizundia eta bera, goizeko hamar t'erdietan artzapezpikuak hartu dituela eta naharo mintzatu direla euskeraren alde egin dezakeanari buruz eta euskera batuan Liturgia gertatu beharrari buruz. Artzapezpikuak euskerarenganako borondate ona erakutsi duela esan da, eta Eguerriak inguruan gainerako apezpikuekin biltzen denean, gogoan izango dituela gure esanak, baitere gure laguntzaren eskeintza.

Bazterretxeak dio, batasun horretan ia zenbateraino eman behar dan amor aditzetan. Zenbait iritzi eman dira gauza honi buruz, baina, Arantzazun erabagi zen bezala, aditzaren batasuna geroagorako uztea hobe dela, esan da. Baina, Bazterretxeak dio, bizkaiera hitz egiten dutenak gipuzkera egiten dutenak baino gehiago direla. Ala ere, batasunerako, Mitxelenak argi eta garbi esan zuen bezala, erdialdeko euskalkietara jo beharra dago, zeren erdialdekoak beren artean ere kidekoagoak direlako.

Larzabal-ek dio, orain dela garaia beren katiximak frantsesetik oinharriak harturik edo gurekin batean euskal giroari dagokion bat egin, denon artean.

Baztarrikak dio, kontu hau obe dela Liturgia-ren itzulpenetarako izendatuko den batzordearen esku utzi.

Berrondok dio, Zatarain-en aginduz, ia ongi derizkiogun Euskaltzaindiaren izenean Donostiako apezpiku berriari Azkueren *Cancionero Popular Vasco* eskeintzea. Ontzat hartu da.

Euskaltzainburuak, aditzera eman du, datorren igandean hasiko dela Errenderian Xenpelar urtea (Juan Franzisko Petrirena «Xenpelar» bertsolaria 1869-an hil bai zan) eta Euskaltzaindikoak komitatuak gaudela bertara joan nahi badugu.

Lafittek irakurri du txosten bat, alemanez Berlingo Walter de Gruyter et Cie editorialak ager-erazi duen hiztegi handia *Etymologisches Wörterbuch der baskischen Sprache* liburuari buruz. Euskal-hitzen iturburu-iztegia, bi liburutan aterea, 1400 orrialde (25 × 18 zm.), Martin Löpelmann du bere egilea, eta Lhande zenaren hiztegia oinharri harturik egina omen du. Balio haundiko liburua euskeraren jakintzarako.

Datorren ileko billera, Baionan egitekoa zena, Lafittek aditzera ematen du urtarrilaren 12-an izango dela Baionako Euskal Museoa (Musée Basque) goizeko 11,30 orenetan.

Biltzarra ohorezko izendapenetara heldu da, eta euskaltzainburuak eman dizkie agiriak, diplomez, Euskaltzaindiak bere sorreratik laguntzaile izan dituan Juan Kurutz Ibargutxi, Odon Apraiz eta Gabriel Manterola jauneri. Ondotik, haiek bezala laguntzaile izendaturik gaur ohorezko dugun Ixaka López-Mendizabal-i euskaldun makila bat oritzapenez, eta era berean euskaltzainik zaharrena dugun (1920-an izendatua) Migel Olasagarre (Aita Damaso Intzako) jaunari eta bukatzeko, sorkeratik laguntzaile eta gaur euskaltzainburu dugun Manuel Lekuoa jaunari. Orduan egin ditu hitz batzuek, urre-erzteiak aintzat harturik, Euskaltzaindikok diran zenbait izenen goresmenez, beren lanen eskergarritz, eta bereziki, ohorezko izendapena eta aipamena hartu duten hoiegandik aparte Anizeto Zugasti denbora bateko «Argia»-ren zuzendari bezala eta Fermin Irigaray «Larreko» nafar idazlea.

Satrustegik, «Larreko» nafar idazlea aipatu delarik, jakinerazten du datorren urtarrilaren (ilbeltzaren) 25-ean dala sortze urteburua Pablo Fermín Irigaray «Larreko» Euskaltzaindikoa zanarena, eta igaz Enrike Zubiri «Manezaundi»-ri bezala merezi duen ospea egingo zaiola.

Era berean, gogorazten du, Nafarroarentzat aulki bat hutsik utzi zuela Seminario Rojas-ek, eta aulki hortarako ongi legokeala Agustín Zarranz, bere ordena erlijiozkoan Aita Polikarpo Iraizoz-kotzat ezagutzen duguna eta euskal literaturan «Urtsuya» eta «Irisarri»-rekin, hainbeste euskerazko lanen egilea eta nafar euskera errotik ezaguturik bertako aditzen azterketa zehatzak eginak dituen. Aho batez ontzat artu da Aita Iraizoz, lehendik laguntzaile zena, euskaltzain egitea.

Aita Damaso Intzakoak zenbait hitz gogoangarri esan ditu Euskaltzaindiaren lehen urte haietako berriez.

Rikardo Arregi mintzo da, zaharrei gazteen izenean, eskerrak emanaz bideak erakutsi dizkigutelako, Xenpelar-en hitzekin bukatuaz: «Jaioko dira berriak, gu gera Euskalerrriak».

Eta azkenik, Ixaka López-Mendizabal mintzo da, herbesteetako euskaltzale eta euskalariekin oroituaz eta beren alderako agurra es-

katuaz, bukatzeko, bere eta gure adiskide eta lankide genduan Menéndez Pidal-en eta bere emazte Goiri-tarraren alde hitz samurrak eskeiniatz.

Beste gabe, ohi dan otoitzarekin bukatu da biltzarra.

Euskaltzainburua
MANUEL LEKUONA

Idazkaria
JUAN SAN MARTIN

1969 - I - 12

Baionan, Euskal Museoa, 1969-ko urtarrilaren 12-an, goizeko hamaikaterdietan.

Bildu dira: Manuel Lekuona buru, Jean Haritschelhar buru-ordezko, euskaltzaindiko, euskaltzale eta kasualari zenbait.

Ohi dan otoitzarekin hasi da biltzarra.

Abenduko agiria ontzat hartu da.

Euskaltzainburuak agurrezko hitz batzuek egin ditu.

Buru-ordeak, bertako euskeraren egoerari buruzko hitzalditxo bat egin du.

Idazkariak, eskuarteko har-emanen berri eman du: Euskal Herriko apezpikoeri egin zaien karta. Liturgia batuaren beharra eta Euskaltzaindiaren laguntza eskeintza. Iruñean, abenduaren 4-an, arratsaldeko bileran katalan-gailegoekin erabagia elkarturik gure hizkuntzen alde lana egiteko, Frederic Roda Omnium Cultural-ekoa idazkari dala, eta berekin har-emanetarako Carlos Santamaría eta Jorge Cortés Izal («Príncipe de Viana»-koa) izendatzen dira, beren ordeko Jesús Oleaga dala. Agrupación Cultural «O Facho»-tik jaso da *Giza-Eskubidegai Guzien Aitorkizuna* (ONU) lau hizkuntzez argitaratua, gailegoz, gazteleraz, katalanez eta euskeraz. Eskerrak ematea erabagi da. Eizmendi eta Etxeberria andereñoen kartak irakurri dira, hileen eta asteen izenen batasuna eskatuaz. Omnium Cultural-en agurra, Iruñeko biltzarra hain ongi eraman zalako. California-ko Fullerton-go State College-ra Baltasar de Echave-ren berriak zelan bialdu diran bertako irakasle diran L. Boarino eta M. Feldman-ek eskatu zituztelako.

Euskaltzainburuak eman du batasunari buruz egiten ari dan lanaren berri. Berrondo jaunak elkarrizketak magnetofonutik fitxe-